

ČR – Státní oblastní archiv v Plzni
STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV CHEB

Název archivní pomůcky: Putz Ferdinand

Časový rozsah: 1917 - 1946

Druh archivní pomůcky: inventář

Číslo evidenčního listu NAD: 813

Evidenční číslo pomůcky: 1467

Zpracovala: Jitka Mlsová Chmelíková

Místo: Cheb

Rok: 2006

OBSAH

Úvod	3
I. Vývoj původce archivního souboru.....	4
II. Vývoj a dějiny archivního souboru	5
III. Archivní charakteristika archivního souboru	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru	7
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky.....	7
Inventární seznam	8

ÚVOD

I. Vývoj původce archivního souboru

Fond obsahuje materiály týkající se Ferdinanda Putze. Narodil se 16. února 1888 v Chebu.

6. srpna 1917 se oženil s Rolandou Tschochnerovou, nar. 15. června 1897. Rodina žila v Doubravě u Lipové na adrese Nádraží čp. 26. Narodily se jim dvě děti – syn Peter, nar. 16.2. 1918, a dcera Elisabeth, nar. 26. února 1920.

Ferdinand Putz působil během svého života jako zemědělský odborník v různých institucích a organizacích. Angažoval se také v politickém životě. Byl členem německé agrární strany Bund der Landwirte a měl blízko k české agrární straně Centrum. Uměl německy i česky. Angažoval se v německém tělocvičném hnutí Turnverein, do roku 1938 vedl pražský německý mužský tělocvičný spolek (Prager Deutscher Männerturnverein).

Za první světové války sloužil v rakousko-uherské armádě. V roce 1917 ho Ústřední svaz německých zemědělských společenstev v Čechách jmenoval zástupcem přednosty generálního komisariátu při Válečném obilním ústavu Vídeň, pobočka Praha. Po roce 1918 pracoval dále u jeho nástupce Státního obilního ústavu v Praze. 1922 se stal předsedou oddělení zboží Ústředního svazu německých společenstev v Čechách, 1936 ředitelem svazu. 1931 – 1932 byl členem rady obchodních cen, komise pro setbu a dovoz při ministerstvu obchodu a členem burzovní rady a různých komisí Pražské plodinové burzy.

Po uzavření Mnichovské dohody a připojení části československého území k německé říši v říjnu 1938 se podílel na rozdělení Centrálního svazu německých zemědělských společenstev v Čechách, přesídlení jeho vedení do Karlových Varů a jeho zařazení do říšskoněmeckého organizačního systému. Svaz byl přejmenován na Landwirtschaftliche Genossenschaftszentrale, Karlovy Vary, původce pracoval jako ředitel Warenhauptgenossenschaft Raiffeisen G.m.b.H. V roce 1941 nedobrovolně odešel a byl předán vojenské službě. Strávil pět měsíců na Kavkaze, kde se zabýval zemědělským využitím obsazených oblastí. V roce 1942 působil jako generální komisař pro Bělorusko v Minsku. Jeho syn jako vysokoškolák narukoval rovněž do německé armády.

Podle slov původce napsaných v dubnu 1945 byla jeho rodina v období vlády nacismu apolitická a pronásledována – výslechy na gestapu, soudy, zabavení majetku, hospodářské škody a veřejné urážky.

Ačkoliv původce požádal v roce 1945 o vrácení československého občanství, byla jeho rodina odsunuta do Německa v rámci násilného vysídlení německého obyvatelstva na základě dekretů prezidenta republiky.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Před zpracováním se fond o rozsahu jednoho kartonu, 0,12 bm, nalézal v SOkA Cheb. Celek byl nalezen bez záznamu o převzetí a oficiálně zařazen do evidence 14.7. 1993 pod přírůstkovým číslem 960. Novým uspořádáním se rozsah fondu zvětšil na dva kartony, 0,24 bm. Zlomkovité písemnosti nenesou žádnou stopu původního uspořádání.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Časové rozpětí fondu je 1917 - 1946.

U inv.č. 24 - Jmenování revizorem německých skladištních družstev v Čechách – se jedná o úřední překlad dokumentu z roku 1938 vytvořeného v roce 1945. Z tohoto důvodu je dokument datován (1938) 1945. Některé jednotliviny se nepodařilo přesně datovat, proto je datum vzniku napsáno pouze přibližně. Inv.č. 34 - Vizitka dr. phil. Hugo Lieberse, pochází nejspíše z jeho aktivního života v politice a v důležitých funkcích tedy /1930 – 1945/. Inv.č. 43 - Příručka s cenami postřiků na škůdce: Bekämpfungsmittel gegen Schädlinge der Obstbäume, Beerensträucher und des Weinstockes, Lübeck, s.d. - byla podle písma a textu vytištěna v německém Lübecku po převzetí moci nacisty /1933 –

1945/.

Píssemnosti pokrývají jen velmi omezeně činnost původce fondu. Fond obsahuje velmi torzovitý životopisný materiál a korespondenci, množství zajímavých dokumentů z jeho odborné činnosti v Ústředním svazu německých zemědělských společenstev v Čechách a jiných institucích, materiály vzniklé v letech 1938 – 1945, například z jeho působení na obsazeném území Sovětského Svazu.

V průběhu prací na pořádání fondu nebyly žádné píssemnosti určeny k vnitřní skartaci.

Z fondu byla přeřazena do knihovny SOkA Cheb následující publikace o rozsahu 0,01 bm, která nevznikla z činnosti původce fondu: Weizmann, Karl Ludwig: Kurzgefasster Lehrgang der Gabelsbergerschen Stenographie, Brno 1921, 94 s.

Při zpracování jsem vycházela z pracovního materiálu Osobní fondy. Fond je rozčleněn do pěti skupin, které jsou tematicky roztříděny podle Pracovního schématu pro pořádání osobních pozůstalostí (Interní směrnice ÚA ČSAV z 26. února 1980).

Vnitřní struktura fondu:

I. Spisy **inv. j.**

I. Životopisný materiál

a) osobní doklady, legitimace	1 - 2
b) hospodářské a majetkové
záležitosti původce fondu	3 - 8
c) zdravotní stav původce fondu	9 - 15

II. Korespondence

a) osobní	
1. řazená podle odesílatelů	16
2. vlastní dopis	17

III. Odborná činnost původce fondu 18 - 30

**IV. Píssemnosti z veřejné činnosti
původce fondu** 31 - 32

V. Ilustrační materiál o původci fondu

b) varia	34 - 43
----------	---------

II. Fotografie **inv. j.**

V. Ilustrační materiál o původci fondu

a) fotografie původce fondu F 1

33

Materiály náleží do kategorie II. a jejich fyzický stav je uspokojivý. Nejsou nutné restaurátorské zásahy.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

1. Jazyková charakteristika: Většina materiálů je psaná německy a česky. Pas vydaný v roce 1945 po osvobození americkou armádou je psaný v angličtině, některé dokumenty z období působení původce na území Sovětského Svazu jsou napsány v ruštině.

2. Možnosti využití fondu: Fond obsahuje materiály využitelné pro zpracování historie Chebu ve 30. a 40. letech 20. století. Dále je zajímavým pramenem o životě a fungování některých úřadů a institucí v Říšské župě Sudety v letech 1938 – 1945 především v hospodářské oblasti.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Fond byl uspořádán a pomůcka sestavena v září roku 2006 Jitkou Mlsovou Chmelíkovou ve Státním okresním archivu Cheb.

Cheb, 5.9. 2006

Jitka Mlsová Chmelíková

INVENTÁRNÍ SEZNAM

Inv. č.	Obsah	Čas. rozsah	Evid. j.
---------	-------	-------------	----------

I. Životopisný materiál

a) osobní doklady, legitimace

1	Vojenský průkaz brance	1917	N 1
2	Cestovní pas – povolení jízdy vlakem Okresní správní komisí v Chebu	1945	N 1

b) hospodářské a majetkové záležitosti původce fondu

3	Výplatní lístky a potvrzení o výši příjmu pro Finanční úřady v Karlových Varech a Chebu	1939 – 1945	N 1
4	Placení daně z nemovitosti, poplatků za psa, za elektřinu	1936 – 1943	N 1
5	Účty za poskytnuté služby – hotel, oprava elektřiny	1939 - 1944	N 1
6	Pojistka proti vloupání uzavřená u Mannheimské pojišťovací společnosti v Praze (Mannheimer Versicherungsgesellschaft Prag)	1938	N 1
7	Vyplacení prémie Pojišťovací a akciovou společností Union Praha. (Union. Versicherungs - Aktiongesellschaft Prag)	1938	N 1
8	Pojištění proti požáru u pojišťovny St. Florian Cheb přejmenované na Veřejnoprávní pojišťovací ústav Sudetských zemí (Öffentlichrechtliche Sachversicherungsanstalt der Sudetenländer)	1937 1937 – 1945	N 1

c) zdravotní stav původce fondu

9	Kniha pacienta nervové kliniky Frankenstein u Rumburku, žádost o zdravotní dovolenou	1923 - 1930	N 1
10	Žádost zaměstnavateli o příspěvek na operaci a léčebné náklady	1926	N 1
11	Lékařem předepsaná lázeňská kúra v Karlových Varech	1928	N 1

Inv. č.	Obsah	Čas. rozsah	Evid. j.
12	Zdravotní pojištění u Sudetoněmecké zaměstnanecké nemocenské pojišťovny v Ústí nad Labem (Sudetendeutsche Angestellten Krankenkasse Aussig)	1944 – 1945	N 1
13	Účty odborných lékařů za ošetření	1942 – 1943	N 1
14	Propouštěcí list z nemocnice Teplice – Šanov po ošetření otoku jater	1944	N 1
15	Náklady za ošetření v chebské nemocnici	1946	N 1

II. Korespondence

a) osobní

1. řazená podle odesílatelů

16	Hermann Schwann, Brno; Toni H., Cheb	1934 - 1944	N 1
----	--------------------------------------	-------------	-----

2. vlastní dopis

17	Dopis dr. B. Baláčkovi, Praha	1946	N 1
----	-------------------------------	------	-----

III. Odborná činnost původce fondu

18	Potvrzení o činnosti v letech 1915 – 1933 Zemským úřadem v Praze	1933	N 1
19	Kariérní životopis 1912 – 1935	1935	N 1
20	Plná moc k zastupování Ústředního svazu německých zemědělských společenstev v Čechách (Centralverband der deutschen landwirtschaftlichen Genossenschaften Böhmens), zápisy z porad vedení, otázky zaměstnanců, řešení soudních sporů	1919 – 1937	N 1
21	Výroba a propagace žitného chleba vyráběného firmou Roggkaffol Trutnov a nového prášku do pečiva Excit, obchodní korespondence	1933 – 1934	N 1

<u>Inv. č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Čas. rozsah</u>	<u>Evid. j.</u>
22	Žádost na Ministerstvo zemědělství v Praze o zásah ve prospěch omezení dovozu obilí, jmenování náhradníkem meziministerské komise pro povolování dovozu obilí a mouky	1931 – 1932	N 1
23	Sdělení Státního úřadu statistického Praha o jmenování odborným členem Obchodní rady cenové	1932 – 1936	N 1
24	Jmenování revizorem německých skladištních družstev v Čechách	1938 1938) 1945	N 1
25	Ústředna zemědělských společenstev Karlovy Vary (Landwirtschaftliche Genossenschaftszentrale Karlsbad) – výroční zprávy, směrnice, vzdělávání, doporučení po ukončení pracovního poměru, korespondence ohledně platu a výše penze	1938 – 1942	N 2
26	NSDAP, Die Deutsche Arbeitsfront Karlovy Vary – otázky finanční podpory rodiny	1941	N 2
27	Stížnost na výši penze k Říšské ústředně pro obilí, krmiva a zemědělské výrobky Berlín (Reichsstelle für Getreide, Futtermittel und sonstige landwirtschaftliche Erzeugnisse), cenová regulace ústřednou	1941	N 2
28	Dokumenty z působení v Hlavním obchodním zastoupení Kavkaz při Ústřední obchodní společnosti Východ pro zemědělský odbyt a potřeby (Hauptgeschäftsstelle Kaukasien bei Zentralhandels-Gesellschaft Ost für landwirtschaftlichen Absatz und Bedarf) – zprávy o plánovaném osídlení a zemědělské výrobě na obsazeném území	1942 – 1943	N 2
29	Zpráva ohledně rozšiřování osevní plochy v Říšské župě Sudety	1944	N 2
30	Popis své činnosti a perzekuce nacistickým režimem pravděpodobně přiložený k žádosti o vrácení občanství ČSR	1945	N 2

Inv. č.	Obsah	Čas. rozsah	Evid. j.
---------	-------	-------------	----------

IV. Písemnosti z veřejné činnosti původce fondu

31	Poděkování a ocenění působení v podpůrném spolku německých zemědělců v Čechách, Praha (Kriegsfürsorgeschatz der deutschen Landwirte Böhmens Prag)	1920	N 2
32	Pozvánka na schůzi Komise pro pěstování a šlechtění rostlin Svazu výzkumných ústavů zemědělských ČSR Brno s žádostí o příspěvek	1938	N 2

V. Ilustrační materiál o původci fondu

a) fotografie původce fondu

33	Fotografie mužů v plavkách na pláži ve Swinemünde – F. Putz, dr. Balaczek, ing. Kuthan, ing. Dvořák, černobílá, 1 ks, 8,8 x 13,9 cm	1921	F 1
----	---	------	-----

b) varia

34	Vizitka dr. phil. Hugo Lieberse	/1930 – 1945/	N 2
35	Nabídka menu pro diabetiky v restauraci Pupp v Karlových Varech	1936	N 2
36	Kapesní kalendář vydaný Bezugsvereinigung der deutschen Landwirte s poznámkami původce	1942	N 2
37	Výroční zpráva Střední zemědělské školy v České Lípě (Landwirtschaftliche Landesmittelschule)	1921 – 1922	ca F
38	Bestimmungen für den Geschäftsverkehr an der Prager Produktenbörse, Praha 1920, 68 s. (Pravidla pro obchodování na Pražské plodinové burze)	1920	ca 2
39	Podnikový časopis Mehl vydávaný závody Rosiny-Mühlen A.-G. a Wittener Walzen-Mühle A.-D. Duisburg, Německo	1931 – 1932	ca A1

<u>Inv. č.</u>	<u>Obsah</u>	<u>Čas. rozsah</u>	<u>Evid. j.</u>
40	8. výroční zpráva Československé Akademie Zemědělské za rok 1932	1933	ca I
41	Část výtisku specializovaných novin pro výrobce mouky Mühlenzeitung. Fachblatt für das Müllergewerbe der Tschechoslowakischen Republik, 15.11. 1933	1933	ca I
42	Část výtisku novin Die Landware. Tageszeitung für die Landwarenbewegung, Verarbeitung und Verwertung, 23.7. 1942, s označenými články	1942	ca I
43	Příručka s cenami postřiků na škůdce: Bekämpfungsmittel gegen Schädlinge der Obstbäume, Beerensträucher und des Weinstockes, Lübeck, s.d. /1933 – 1945/		ca I

14

Název archivní pomůcky: Putz Ferdinand

Časový rozsah: 1917 - 1946

Počet evidenčních jednotek: 3 (2 kartony, 1 fotografie)

Počet inventárních jednotek: 43

Rozsah fondu v bm: 0,24 bm (2 kartony – 0,23 bm,
1 fotografie 0,01 bm)

Stav ke dni: 5.9. 2006

Fond zpracovala: Jitka Mlsová Chmelíková

Pomůcku sestavila: ~~XXXXXXXXXX~~ Jitka Mlsová Chmelíková

Počet stran: 14

Počet exemplářů: 5

Pomůcku schválil: PhDr. Jaromír Boháč
dne 18.9.2006
č.j. SOAP/020-0406/06

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název archivní pomůcky:	Putz Ferdinand
Značka archivního fondu:	Putz - Cheb
Časový rozsah fondu:	1917-1946
Počet inventárních jednotek:	43
Počet evidenčních jednotek:	10 (2 kartony, 1 fotografie na pap. podložce, 7 tisků po roce 1800 (změna v inv. č. 37-43)
Rozsah fondu v bm:	0,32 bm
Stav ke dni:	30.4.2013
Vypracoval:	Mgr. Karel Halla